

1

”Vi är som vi är” och fragmenteringens gåta

Den här boken har som avsikt att ge ett tänkbart svar på frågan varför det är så svårt att förändra en människa, samt ge möjligheter och verktyg för att i grunden kunna omdana sig själv.

Jag har också avsikten att visa en väg för hur mänskligheten kan sluta med att döda, kriga och slåss. Att människor får möjligheten att leva i fredlig samexistens oavsett nationalitet, ras, hudfärg, religiös åskådning, politisk eller organisatorisk tillhörighet.

Jag tror alla människor har provat på att förändra sig själv. I dess enklaste form som nyårslöften och funnit att det inte är så enkelt. Många chefer har gjort personlighetstester och resultaten från dessa brukar sällan ändra sig. Har man en gång fått en profil över hur man är, så är det den man får leva med för resten av livet. Psykologerna som utför testerna säger att det är mycket sällsynt att en människa skiftar sin profil.

Det är lätt att resignera efter många förändringsförsök och konstatera ”Jag är som jag är, andra är som de är och mänskligheten är som den är”. Fred verkar inte vara möjligt på jorden. Många människor instämmer i ”Krig har ju funnits i alla tider och ge mig ett skäl varför det inte skulle fortsätta att vara så”.

Det som var avgörande för bokens utformning var den ”superinsikt” som jag fick den 28 januari 2009. Min livssituation den morgonen var, att jag på grund av lågkonjunkturen hade förlorat nästan alla mina kunder, och hade dessutom nästan inga pengar kvar i firman. Jag hade två

deltagare till nästa coachingprogram och en coaching klient. Läget var med andra ord synnerligen prekärt, eftersom jag hade ett enormt motstånd mot att ringa upp nya möjliga kunder och erbjuda mina tjänster. Jag upplevde att jag satt fast i en rävsax och hade varje morgon under 14 dagars tid verkligen föresatt mig att jag skulle ringa, men varje dag hade slutat med att jag inte ringt ett enda samtal och ett tungt sinne.

Av en händelse en morgon fick jag se en talbok av Krishnamurti i bokhyllan och bestämde mig för att lyssna. Jag satte mig på motionscykeln med hörlurarna på huvudet och började trampa. Krishnamurti var en stor indisk tänkare och var ett indiskt svar på Dala Lama. Han dog 1986. Talet som jag lyssnade på höll han 1983 och hette ”The Truth is a Pathless Land.”⁶ Jag hade lyssnat på samma talbok två år tidigare, men då inte fått ut något speciellt. När jag lyssnat i ungefär i 40 minuter föll polletten plötsligt ner. Jag fick svaret på några funderingar som jag har haft i över 30 år. I ungefär tre månader efter insikten har jag sedan upplevt mitt liv som att stå framför en enarmad bandit och få ett antal jackpots. Insikterna har fullständig duggat in. De gjorde att jag kunde slutföra skrivandet av den här boken. Jag hade under flera års tid letat efter hur slutet på boken skulle se ut.

Det Krishnamurti pratade om inledningsvis var att mänskligheten under ungefär 5000 år inte har förändrat sitt psyke. Den teknologiska utvecklingen har gått fram med stormsteg hela tiden med datorer och annan teknisk utrustning, men människans psyke har uppenbarligen inte hängt med. Vi krigar fortfarande i stor utsträckning och vi har ännu inte lyckats med att avrusta världen för en helt fredlig samvaro. Världens vapenindustrier lever gott.

Trots att hans tal var 26 år gammalt så speglar den kusligt nog samma sak nu 2009 som 1983. Han konstaterade att alla stora religioner hade misslyckats med att förhindra krig och elände på jorden och att statsmän, politiker eller psykologer än så länge inte har haft något svar på hur vi kan utveckla människan så att vi kan leva i fredlig samexistens.

Men det som verkligen fångade mitt intresse denna gång var hans prat om fragmentering. Det är ett begrepp som handlar om att en helhet förvandlas till delar utan inbördes samband. Det som kan bli på en hårddisk så att man blir tvungen att defragmentera den, dvs. få de inbördes delarna att hänga ihop igen.

Vad är det för fenomen i det mänskliga psyket som åstadkom att protestanter och katoliker mördade varandra på Irland under hela 90-talet? De är ju Kristna och tillhör samma religion.

Varför krigar muslimer mot varandra i Irak, shia- mot sunnimuslimer? De genomför brutala aktioner mot varandra i olika terroråd år 2009.

Varför tar egna landsmän död på oskyldiga polisaspiranter i Irak? En person ställer sig i ett led av polisaspiranter och löser ut bomben och 10–50 oskyldiga människor dör.

Varför krigar muslimer mot hinduer i Indien och Pakistan 2009? Varför har olika religioner krigat mot varandra under hela världshistorien?

Folkmorden under Pol Pot regimen i Kambodja, där man uppskattar att 2 millioner människor mördades. Det var egna landsmän som hade en fel politisk uppfattning. Idi Amins förföljelse av egna landsmän och politiska motståndare under sjuttioalet som beräknades ha kostat 200 000–500 000 människor livet.

Konflikten mellan stater där just nu Israel och Hamas utkämpar ett blodigt krig 2009. Eller utrensningen i Jugoslavien där framför allt många bosnier blev mördade under nittioalet.

Det finns separatist rörelser i varenda politiskt parti och i vartenda land världen över. Eller gerilla rörelser som till varje pris ska förintas.

Olika raskrig som har härjat under historien. Det mest vansinniga hände under andra världskriget i Tyskland mot judar, där 6 millioner judar fick sätta livet till.

Följande text är hämtad från www.folkmord.se

Ett av de mest uppmärksammade folkmorden någonsin är folkmordet i Rwanda. Hutuextremisterna försökte där utrota folkgruppen tutsi samt de

hutuer som ansågs sympatisera med tutsierna.

Från april till juli 1994 mördades runt 1 miljon Rwandier, de flesta tutsier men även moderata hutuer, ca 85 procent av Rwandas tutsier mördades.

En miljon egna landsmän får sätta livet till! Vad heter mekanismen i det mänskliga psyket som får det att hända?

Vad är det i människans natur som gör henne till en sådan våldsam varelse? Inte en enda fredsförkunnelse från någon religion har gjort människan mindre våldsbenägen. Älska din nästa som dig själv verkar vara svår att leva efter även för religiösa. Alla tempelriddare som stred mot muslimer under första årtusendet. De var tränade i att döda redan på den tiden.

Det är inte bara i den vida världen som fragmenteringen pågår. Den pågår i full omfattning i Sverige just nu. Det finns inte ett enda politiskt parti som inte är utsatt för fragmentering. Gamle partiledaren CH Hermansson sa en gång att ”Någon jävla ordning för det vara i partiet”. Samma sak hände i Moderaterna efter förra valet där ungmoderater gjorde uppror mot den ”gamla stammen” och den gamla partitoppen blev ”utrensad”.

Jag har under åren förundrats över när jag har arbetat i olika organisationer över hur fragmenteringen har brett ut sig. Trots att alla avdelningar i ett företag tillhör samma företag ligger de flesta i luven på varandra. Så här kan människor som arbetar i organisationer prata om varandra:

Om staber som ligger långt ifrån den egna verksamheten

Det är bara en overheadkostnad

De vet inget ingenting om vår verksamhet

Byråkrater.

Om produktion

Är bara intresserade av produktivitet

Fick de välja skulle de bara ha en produkt att tillverka.

Om säljare

Har badbyxorna på backspegeln
Vet för lite om produkterna de säljer.

Om konstruktörer

Gör konstruktioner som inte går att tillverka efter
Tänker aldrig på kundernas krav utan har en egen lekstuga.

Om chefer

Sitter bara på möten
Vet ingenting om mitt jobb
Är bara intresserade av resultat.

Om ledningen

De sitter i det blå
Finns de?

Hur är det möjligt att i alla företag som jag har jobbat med, nästan ordagrant har samma konversationer som ovan och att de olika avdelningarna mer eller mindre är fientligt sinnade mot varandra. Har du någonsin hört någon i ett företag prata väl om en stabsavdelning?

Jag har inte haft ett enda ledningsgruppsprogram där alla representanterna från varje avdelning uppträdde som en gemensam grupp. Det vanligaste beteendet i ledningsgrupp är representanterna för de olika avdelningar uppträder som de är skilda från varandra och revirtänkandet är utbrett.

En gång i tiden jobbade jag med två gymnasieskolor som skulle slås samman. Det ena gymnasiet var humanistiskt och det andra tekniskt. Det gick inte att förena de två. Även fakulteterna inom det tekniska gymnasiet var i strid med varandra. ”Kunde inte Kemi institutionen ta bort sin vaktmästare så att Fysik institutionen fick mer pengar för läromedel?”. Vilken fakultet på en högskola eller gymnasium vill frivilligt

släppa några pengar till någon annan? De tillhör samma skola men man kämpar mest för sin egen sak, inte för hela skolan som helhet.

För många år sedan besökte jag ett större svenskt verkstadsföretag där sex arbetsledare hade deltagit i ett av mina coachingprogram. Jag ville se hur de hade det i vardagen. Döm om min förvåning när de började prata om den omorganisation som de just hade genomfört. Bakgrunden var att man var missnöjda med avdelningen produktionsteknik. Man påstod att de satt på gubbhyllan, de bara drack kaffe hela dagarna, man fick aldrig den hjälp man behövde och fick man någon var det alltid för sent. För att råda bot på denna avdelnings ”svagheter” hade man bestämt att varje arbetsledare skulle ha en egen produktions-tekniker. Man skulle upplösa hela avdelningen produktionsteknik och låta alla tekniker komma ut i ”verkligheten”. Det är ett vanligt fenomen att man upplöser staber för ut dem i ”verkligheten” för att efter ett antal år återigen göra dem till staber.

Alla produktionsavdelningar som jag har jobbat med har alltid haft klagomål på den egna underhållsavdelningen. ”De svarar aldrig telefonen, eller de kommer aldrig när vi behöver dem”.

En gång i tiden var jag ordförande för en fotbollsförening och ställde frågan till representanten för ungdomssidan varför han satt i styrelsen och hans svar var, ”För att inte A-laget skulle få en krona från ungdomssidans pengar”. Jag höll på att ramla av stolen när jag hörde det svaret. Det finns inte en idrottsklubb jag har varit där inte A-laget har varit i luven på B-laget eller där A-juniörerna har varit luven på B-juniörerna. Eller varför herrlaget får mer pengar än damlaget. Det har varit ständiga konflikter mellan de separerade delarna i föreningen. När jag själv spelade fotboll fanns det alltid ”tugg” mellan de olika lagdelarna. Försvaret klagade på mittfältet att de inte jobbade hem tillräckligt, eller att försvaret stannade vid blålinjen och inte fullföljde anfallsvågen. En händelse som verkligen fick mig att undra var när jag var hjälptränare för fotbollslag med killar som på den tiden var 10 år gamla. Huvudtränaren hade mycket att göra på sitt jobb och ville ha avlastning. Vi

bestämde då att jag och en annan hjälptränare tillsammans skulle ta ett lag och huvudtränaren ett lag. Det var 20 spelare och vi delade upp dem i två lag med tio spelare och vi såg till att det var jämnstarka lag. Första delen av träningen var som vanligt och mot slutet skulle de två lagen spela mot varandra. Jag blev överraskad när de i början på matchen plötsligt uppträdde mot varandra som om det var ett motståndarlag. Då blir man småful och sparkar varandra mer på benen. Jag är säker på att mina fotbollsskallar aldrig hade hört talas om fragmentering. Utan det som hände var fullständigt spontant. När vi delade upp helheten i två lag så blev man direkt ”fiender”. Hur är det möjligt?

En design i det mänskliga psyket verkar vara, att oavsett i vilket sammanhang en separering sker av en helhet, startar aggressionen mellan medlemmarna i de nya delarna. Och man börjar omedelbart strida mot varandra och i värsta fall slutar det med att man börjar döda varandra.

Det har fått till följd, att när världen blev uppdelad i olika religioner kom de stora religionerna att börja kriga mot varandra, som de kristnas korståg eller muslimernas heliga krig som fortfarande pågår.

När världen delas in i olika länder har världskrigen återkommit med vissa intervall. Förra århundradet hade vi två stora världskrig.

När en religion delas upp i olika delar startar kriget mellan dem som kan leda till mördande såsom protestanter mot katoliker eller shiamuslimer mot sunnimuslimer. Och vi talar nutid.

När ett land är separerat i olika politiska rörelser kan folkorden sätta igång så som skedde i t.ex. Uganda och Kambodja. Eller som i Palestina 2008, där Hamas och Fatah tar livet av varandra, även fast de har Israel som gemensam fiende.

När ett land består av landsmän av olika raser kan utrensningar ske med jämna mellanrum såsom i Tyskland under andra världskriget eller i Rwanda under nittiotalet.

Det finns separatiströrelser i alla organisationer, politiska partier, idrottsföreningar, företag, avdelningar, lag och i människan själv. Världen

går mot en allt ökande fragmentering. Än så länge finns det ingen stark motkraft som eliminerar separatiströrelsens kraft. Krishnamurti sa och det var det som fick polletten att falla ner för mig *"Konflikten vi ser i världen är en spegling av konflikterna i människans psyke"*. Och det är konflikterna i psyket som behöver lösas först, därefter kan konflikterna i världen lösas upp. Om helningen av människan uteblir, kommer konflikterna hela tiden att blossa upp igen, eftersom problemet finns i psyket hos människan.

Så frågan är vad det är som händer i psyket när en helhet separeras i delar? Hur kommer det sig att i samma ögonblick människan identifierar sig med en del av helheten, verkar hon förlora helheten och helhetsperspektivet. Hon är inte längre helheten som exempelvis landsman, religiös människa, hela företaget, idrottslaget, utan hon blir och agerar enbart utifrån den separerade delen.

Helhetstänkandet existerar sällan i det vardagliga arbetslivet, förutom i vissa händelser som kan få människan att vara helheten. När jag jobbade som kvalitetschef på Pripps bryggerier hände det ibland att jag fick ta hand om besökare och visa dem runt i bryggeriet. Det var den enda gången jag pratade väl om tappningen och deras 11 tappningsmaskiner. När jag kom ner till min egen kvalitetsavdelning var det hur lätt som helst att börja tjata, att det enda produktionen var intresserad var att producera, kvalitet kommer alltid i andra hand.

Ett annat fall är när ett land kommer i krig med ett annat land. Det är den enda gången alla politiska partier samverkar i full utsträckning mot den gemensamma yttre fienden. Men det är ju trist att den enda gången full samverkan äger rum är när det råder fullt krig. Det känns lite andefattigt att krig är den enda lösningen för renodlad samverkan.

Så frågan kvarstår, vad är det för kunskaper som behövs angående det mänskliga psyket för att människan ska kunna leva i fredlig samexistens och få tillgång till en mycket större möjlighet att omdana sig själv?

Krishnamurti gav ytterligare en ledtråd och den var att det är *tanken* som är orsaken till konflikterna i psyket. En grundförutsättning för att

kunna ha tankar är ett språk. Nästa kapitel handlar om på vilka sätt språket formar människans personlighet.